

5900
22/4

Informace o Chartě 77 říjen 1983

Dokument Charty 77 č. 35/83	1
Dokument Charty 77 č. 37/83	1
Evropský parlament žádá propuštění	2
sdělení VONS	2
č. 340/b - Odsouzení J. Šnajdra a J. Mokrého	2
č. 341/a - Propuštění St. Podolinského	3
č. 341/b - Nemáto bestové hudby policejní a soudní represe	4
č. 342 - Další perzekuce proti J. Gruntorádovi	4
č. 343 - Soud s J. Kolfem odročen	5
č. 344 - Ing. A. Dobner odsouzen	5
Odpověď mluvčí Charty 77 A. Mervanové	5
Dopis Ivana Lampers ministroví vnitra	6
Dopis Ivana Jirouse z vězení	9
Informace o Litvě	10

Vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77
Adresa: Anna Šabatová, Anglická 8, Praha 2

Charta 77 - 35/83

Lech Wałęsa
Gdańsk
P O L S K O

Vážený pane,

dovoľte, aby som Vám jménom československé občanské iniciatívy Charta 77 so nejuprimněji blahopřáli k udělení Nobelovy ceny míru za rok 1983.

Sledovali jsme Vaš imponující osobní boj i boj Solidarity, v jejímž čele jste od samého počátku stál, za skutečné osvobození občanské a tedy i lidské. Přes řadu rozdílných postojů i rozdílnou dějinnou zkušenost, ohledávali jsme a ohledáváme i nadále, že jen toto osvobození vede k porozumění a míru uvnitř národa a je podmínkou a základem mírových vztahů mezi státy. Vaše postoje, jak jsme je sledovali v období budování Solidarity, po vyhlášení vyjimečného stavu i jak se s nimi seznámujeme dnes, svědčí - přes veškeré pokusy o diskreditaci - o velké morální síle a odpovědnosti, kterou cítíte za sebe sama i za hnutí Solidarity.

Naplnuje nás nadějí, že Vaše zásluhy oceňujeme nejen my, kteří máme podobnou občanskou a lidskou zkušenost, ale i celá svobodně uvažující světová veřejnost. Nobelova cena míru, která Vám - polskému dělníku - byla udělena, je toho dokladem.

Spravedlnost, pokoj a radost buď s Vámi.

Jan Kozlík
mluvčí Charty 77

Marie Růt Křížková
mluvčí Charty 77

Anna Marvanová
mluvčí Charty 77

Charta 77 - 37/83

Prezident ČSSR
Dr. Gustáv Husák
Brno - Hrad

Pane presidente,

blíží se 28. říjen, 65. výročí vzniku samostatného československého státu. Ve výročí tohoto významného dne byl v roce 1945 podepsán dekret o znárodnění československého průmyslu, v roce 1968 byl v tento den schválen ústavní zákon o československé federaci.

Výročí vzniku našeho státu je příležitostí k zamýšlení nad tím, jaké to byly základní ideje a hodnoty, které působily při vytvoření Československé republiky v roce 1918. Byly to nepochybně ideje politické demokracie a svobody, národní a sociální spravedlnosti, jejichž význam a dohled pro život státu a každého jeho občana si při tom uvědomujeme.

Tyto základní ideje a hodnoty vedly Československou republiku později k tomu, že ratifikovala Pakt o občanských a politických právech a Pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech a v roce 1976 je učinila integrální součástí československého právního řádu. V souladu s těmito idejemi a hodnotami signoval náš stát letos před několika týdny také Výšeledný dokument schůzky v Madridu.

U vědomí filosofických a historických souvislostí i mezinárodních závazků obracíme se k Vám, pane presidente, se žádostí, abyste použil svého ústavního práva a udělil letos při tak významné příležitosti, jako je zejména 65. výročí vzniku československého státu, amnestii těm československým občanům, kteří byli odsouzeni podle I. hlavy trestního zákona, tj. za politické delikty. Je totiž smutným faktem, že k trestním postihům podle I. hlavy tr.z. dochází v naší zemi prakticky výlučně ze projevy politického přesvědčení. Mezi těmi, kdo jsou nyní z těchto důvodů vězně-

ni, uvádíme Rudolfa Battěke, Ladislava Lise, prof. Liberdu, Dr. Ševrdu, Ing. Petra Uhla, Ivana Jirouse a desítky dalších, z nichž řada je ve velmi špatném zdravotním stavu.

V posledních deseti letech, po amnestii z roku 1973, byla amnestie vyhlášena v roce 1975 a v roce 1980 vlastně jen pro pachatele některých obecných kriminálních činů. Vyhlášení amnestie bylo pro tyto lidi nepochybně projevem dobré vůle státu, díky které se mohli vrátit do normálního občanského života. Tím více bylo by si přáli, aby se této možnosti dostalo lidem, kteří se žádného obecně kriminálního činu nedopustili, lidem, kteří byli zbaveni svobody vlastně za to, že se nezdali svých názorů a svého přesvědčení a jednali podle nich v duchu idejí a hodnot, které jsou spojeny se vznikem a existencí Československa, které jsou zakotveny v československé Ústavě i v obou Mezinárodních paktech o lidských právech.

V současné vypjaté a vyhrocené mezinárodní situaci bylo by vyhlášení amnestie pro tyto oběť, zejména v souvislosti s 65. výročí vzniku československého státu, rozhodně přijato pozitivně československou i mezinárodní veřejností. Bylo by to aktem dobré vůle, jehož důsledkem by překračovali naše hranice, aktem, který by svědčil o tom, že Československá socialistická republika má opravdový zájem na uvolňování napětí a na tom, aby se ve vztazích mezi státy obnovil duch Helsinsk.

Praha 24. října 1983

Jan Kosalík
mluvčí Charty 77

Marie Růt Křížková
mluvčí Charty 77

Anna Marvanová
mluvčí Charty 77

X X X X X X X X X X X X X X

4. července 1983 žádal Evropský parlament okamžité propuštění Ladislava Lise - současně odsoudil počínání československých úřadů vůči Ladislavu Lisovi, jež je v protikladu k povinnostem, které vláda ČSSR stvrdila svým podpisem Helsinských dohod.

Článek č. 340/b - Odsouzení katolíků Jiřího Šnajdra a Jana Mokrého

Dne 19.8.1983 vznesl okresní prokurátor v Šumperku obžaloba proti odbornému referentu v podniku Rudné doly, Jiřímu Šnajdrovi, nar. 23.4.1933, bytem Mikulovice 540, okr. Šumperk a proti dělníkovi Janu Mokrému, nar. 27.10.1946, bytem Česká Ves, okr. Šumperk. Obžaloba je vinila z trestního činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle 178 tr.z., kterého se měli dopustit tím, že v bytě J. Šnajdra /resp. Jan Mokré v bytě manželů Dvořákových/ v rodinném kruhu společně s několika přáteli četli z Písma svatého, rozjímali, modlili se a zpívali náboženské písně. Toto počínání obžaloba kvalifikovala jako šíření ideologie nábož. společností Rozhodní Křesťané letniční, a jako důkaz uvedla, "že se dcery J. Šnajdra vdávaly v kostele v prostých bílých rouškách a sukních, označovaných jako symbol čistoty, používaných prvokřesťany, k nimž se jaksi letniční hnutí vrací." Obžaloba dále tvrdila, že tuto činnost provádějí někdy, let a vědomím, že se dopouští nedovoleného jednání. Za důkaz jí sloužilo zjištění, že J. Mokrý nabádal opakovaně k opatrnosti při mluvení o Bohu. Obžaloba se při kvalifikaci činnosti obou obžalovaných opírala o sáborné vyjádření Sekretariátu pro věci

církevní při Ministerstvu kultury ČSR, kde se konstatuje: Podmínkou legality tzv. domácí pobožnosti je účast jen rodinných příslušníků. Pokud se podobných náboženských úkonů zúčastňují příslušníci jiných rodin, jde o veřejný nábož. úkon, ke kterému je třeba státního souhlasu podle ustanovení § 7 odst. 1 zák. č. 218/49 Sb." Obžaloba na základě tohoto absurdního a právně nepodloženého vyjádření dospěla k závěru, že jelikož oba jmenovaní neměli ke své činnosti státní souhlas, dopustili se trestného činu podle § 178 tr.z.

Dne 23.9.1983 se u okresního soudu v Šumperku konalo soudní přelíčení. Jiří Šnajdr na svoji obhajobu uvedl, že o existenci nábož. společnosti rozhodní křesťanské letničití se dověděl teprve z obžaloby. Jako katolík, který své přesvědčení veřejně vyznává a řídí se církevní disciplínou, nemůže vykonávat nábož. obřady, protože nemá ani svěcení ani církevní pověření. Společná četba Písma sv. a modlitba není nic protizákonného. Obžaloba nebere v úvahu, že je varhaníkem v katolickém kostele a s chránovým sborem navádí zpěvy. Toto je vlastně důvod scházení se v jeho domě. To, že zdůrazňuje působení Duha sv. v církvi, nesignaluje, že šíří a propaguje ideologii nějaké avléštní sekty, jejíž je údajně vedoucím. Pouze hlouběji reflektuje a žije svou víru.

Absurdnost celé záležitosti spočívá v tom, že orgán státní správy zde zcela svévolně a právně nepodloženým výkladem zákona č. 218/49 Sb., který se týká vlivně hospodářského zabezpečení církvi a náboženských společností, fakticky ruší, Ústavou zaručenou svobodu náboženského přesvědčení a jeho vyznávání. Věřící mají nezadatelné právo nejen na veřejné obřady, ale i na projevování a prohlubování své víry, např. četbou, rozhovory, půjčováním knih apod. Omezovat projevy víry pouze na určité prostory a vymezený čas je proti samé podstatě náboženského přesvědčení.

Přes tyto nezvratné fakta soud uznal oba obžalované vinnými a uložil Jiřímu Šnajdrovi trest deseti měsíců a Janu Mokrému 12 měsíců odnětí svobody a podmíněným odkladem na tři roky. Rozsudek dosud nenabyl právní moci, obžalovaní i prokurátor si ponechali možnost odvolání.

Tento případ je dalším dokladem tvrdého postupu státní moci vůči katolíkům v posledních letech. Má demonstrovat odhodlání policejních orgánů znemožnit za každou cenu aktivnější náboženský život a zároveň odradit věřící od případných pokusů nespokojovat se pouze "s uspokojováním náboženských potřeb" podle představ Sekretariátu pro věci církevní.

10. října 1983

VONS

Sdělení č. 141/s - Propuštění Št. Podolinského z vazby.

Dne 14.8.1983 se mělo u Okresního soudu v Banské Štýriaci konat hlavní líčení s katolickým knězem Štefanem Podolinským, obžalovaným z trestného činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 tr.z. Vazba byla na něho uvalena 27.5.1983 poté, co hlídka VB zastavila jeho auto a vykonala v něm prohlídku, při níž zabavila nábož. literaturu, filmy, magnetofon, kalich, hostie a stolu /viz sdělení č. 335/.

V soudní budově se shromáždilo asi 50 osob, které se společně modlily za obžalovaného. Příslušníci VB začali přítomné perlustrovat a přinutili je aby budovu opustili. Předsedkyně senátu po té oznámila, že se hlavní líčení odkládá na neurčito. Senátu předsedala JUDr. Davidová.

Týž den byl Štefan Podolinský propuštěn na svobodu a současně okresní prokurátor stáhl obžalobu.

19.10.1983

VONS

Sdělení č. 341/b - Na místo bestové hudby policejní a soudní represe

Dne 11.6.1983 se měl v Žabčicích u Brna konat festival rockové hudby, který byl na poslední chvíli zakázán. V Žabčicích se proto shromáždilo větší množství o zakázané neinformovaných zájemců o hudební vystoupení. Část z nich /asi 400 mladých lidí/ se přesunula do areálu brněnské restaurace Na střelnici a do přílehlého parku. Aniž došlo k nějakým výtržnostem, začala veřejná bezpečnost asi v 18 hod. park vyklizovat a některé přítomné zadržela. Po skandálovém volání "My chceme mír", "My chceme svobodu" a pod., následovalo přivoštění policejních posil a rezantní zákrok v celém areálu se použitím obušků, slzného plynu a paň bez náhubku. Několik desítek osob bylo zadrženo, na 26 z nich uvalil prokurátor vazbu, která ve všech případech trvala až do hlavního líčení, tedy téměř tři měsíce.

Hlavní líčení proběhlo před senátem Městského soudu v Brně za předsednictví JUDr. Šoupala ve dnech 6. a 8.9.1983 a 28.9.1983. Z 25 obžalovaných /jeden u obviněných byl mezitím přemístěn do psychiatrické léčebny vzhledem k vazební psychóze/ jich bylo 22 shledáno vinnými trestnými činy Útoku na veřejného činitele /§ 155 tr.z./, Ztěžování výkonu práce veřejného činitele /§ 156a tr.z./ a Výtržnictví /§ 202 tr.z./, zbývající tři byli obžaloby zproštěni. Nepodmíněné tresty odnětí svobody uložil soud ve čtyřech případech: Petr Geffert - 20 měs. v II.NVS, Stanislav Beneš - 10 měs. v I.NVS, Jiří Panáček - 9 měs. v II.NVS, Jiří Zbořil - 6 měs. v I.NVS. Ostatní, mezi nimi čtyři ženy, byli odsouzeni k podmíněným trestům odnětí svobody v trvání od tří do patnácti měsíců. Prokurátorky /JUDr. Čebišová a Konečná/ se odvolaly proti zproštění obžaloby, v ostatních případech se ponechaly zákonnou lhátu na rozmyšlenou, obdobně jako většina obžalovaných.

VONS zastává názor, že celý konflikt byl vyprovokován /pomineme-li zákaz koncertu jako takový/ nejprve zcela zbytečným a poté nepřiměřeně brutálním /viz zvláště několik případů pokousání policejními psy/ zásahem VB. Výběr zadržovaných osob byl namnoze nahodilý a diktovaný zřejmě spíš jejich vzezřením než skutečným počináním. Dokazování při hlavním líčení bylo toliko rámcové, soud pominul četné rozpory i skutečnost, že proti některým obžalovaným důkazy vůbec chyběly. Také uložené tresty se jeví jako čistě účelové, zvláště tvrdě byly postiženy osoby již trestané, namnoze pro delikty politického charakteru /pokus o opuštění republiky/.

11.října 1983

VONS

Sdělení č. 342 - Další perzekuce proti Jiřímu Gruntorádovi

Jiří Gruntorád, který si za údajné podvracení republiky odpykává trest čtyř let odnětí svobody v NVÚ Minkovice, je ve výkonu trestu všemožně šikanován a vystavován vzrůstajícímu nátlaku.

Je proti němu vedeno další trestní stíhání pro křivé obvinění příslušníků SBV z fyzického napadení /§ 174 tr.z. - viz sdělení č. 323/. Bylo provedeno seshánění s výsledky vyšetřování, v několika posledních měsících však zřejmě nedošlo ve věci k žádným dalším úkonům.

Nyní má být na návrh náč.NVÚ ppl.Miroslava Šimka přemístěn z II. do III., nejpřísnější NVS. Jako důvod je uváděna špatná pracovní morálka, neplnění výkonových norem a velký počet kázeňských trestů, zvláště v oblasti pracovní výchovy. Jiří Gruntorád proti návrhu namítá, že všechny tyto potíže jsou zčásti uměle vyprovokovány a vykonstruovány, větším dílem pak plynou z toho, že vykonává práci brusiče a jako levák není na neuzpůsobeném zařízení schopen ani dodržovat technologický postup, ani plnit stanovené normy - když byl v měsíci srpnu a září zařazen jako tme-lič, výkonové normy vysoko překročil, nyní se však musí vrátit k práci brusiče. Okresní soud v Liberci přesto rozhodl ve veřejném zasedání /soudce Stanislav Černý/, konaném dne 28.9.1983 v NVÚ Minkovice, o jeho

překazeni do III.NVS. Jiří Gruntorád se marně pokusil podat ve stanovené lhůtě stížnost prostřednictvím orgánů SNV, naopak mu bylo dne 6.10.1983 doručeno právomocné nemesení o jeho překazeni. Požádal proto krajský soud v Ústí nad Labem o navrácení lhůty, usnesení tedy není vykonatelné /§ 61, 140 tr.ř./ dokud nebude v jeho žádosti rozhodnuto.

Jiří Gruntorád dlouhá léta poctivě pracoval jako dělník a své dělnické povolání si sám zvolil. Nyní musí trávit čtyři roky ve vězení za jediné provinění, totiž že se aktivně zajímal o neoficiální literaturu a hudbu. Je to sám o sobě tvrdý úděl; právě fakt, že jde o "nefalšovaného" dělníka však možná vyvábí neupřímnost této pomaty, která za každou cenu usiluje o úplné zničení a zlomení člověka.

19.10.1983

VONS

Sdělení č. 343 - Soud s Jiřím Wolfem odročen

Dne 5.10.1983 proběhlo u Městského soudu v Praze hlavní líčení vedené proti signatáři Charty 77 Jiřímu Wolfovi, obžalovanému z trestných činů podvracení republiky resp. ohrožení služebního tajemství §98, 2a resp. 173/3 tr.z. /viz sdělení č. 339/.

Ačkoli veřejnost nebyla vyloučena, nebyl do jednací síně vpuštěn nikdo z přátel obžalovaného. Předseda senátu JUDr. Rojt odmítl vydat vstupenku i Věře Novotné, s níž si Jiří Wolf z vězení dopisuje, protože nemá žádné blízké příbuzné. Jednání se chtělo zúčastnit asi 10 západních diplomatů, ale ani jim nebyl povolen vstup.

Obžalobu zastupoval JUDr. Hájek, obhajobu JUDr. Eva Pišerová v zastoupení, která admítla Věře Novotné sdělit dokonce i konečné rozhodnutí senátu. Podle věrohodných informací odročil Měst.soud hlavní líčení na neurčito. Jiří Wolf zůstává nadále ve vazbě.

19.10.1983

VONS

Sdělení č. 344 - Ing. Antonín Dobner odsouzen

Dne 5.10.1983 proběhlo před senátem Okresního soudu v Plzni-městě za předsednictví JUDr. Jiřího Sekaře /v senátu zasedali Václav Chažora a Bohumír Prošner/ hlavní líčení proti ing. Ant. Dobnerovi, nar. 4.7.1950, který je od 27. dubna 1983 ve vazbě /viz sdělení č. 336/. Senát rozhodl, že je vinen trestnými činy poškození zájmů republiky v zahraničí a snižování vážnosti prezidenta republiky dle §§ 112, 103 tr.z. a přečinem proti majetku v socialistickém vlastnictví /3/10 zák. 150/69 Sb o přečinech/. Trestné činnosti měla spočívat v tom, že ing. Dobner napsal a odeslal do zahraničí dopisy, v nichž "uváděl různé nepravdivé zprávy o poměrech v republice a snižoval vážnost prezidenta republiky tím, že uváděl vtíp, snižující jeho důstojnost." Žalovaného přečinu se měl dopustit tím, že se svého pracoviště uskutečnil 11 meziměstských hovorů, čímž zaměstnavateli způsobil škodu nejméně 125 Kčs. Za tyto činy byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let ve II. NVS.

Ing. Dobner je ženatý a má čtyřleté dítě, jeho rodina žije na adrese Zelenohorská 49, Plzeň.

27.10.1983

VONS

Odpověď mluvčí Charty 77 Anny Mervanové Francouzské socialistické straně

Drazí přátelé a soudruzi,
děkuji Vám za poctu, kterou jste mi prokázali pozváním na Váš sjezd - manifestaci lidí s různými názory, angažujících se v boji za lidská práva, a nimiž by měl být socialismus nedílně spjat.

Oceňujeme Vaši solidaritu s Chartou 77, zejména s našimi perzekuovanými přáteli.

Z důvodů, které sami znáte, nemohu vyhovět Vašemu pozvání já, ani nikdo z ostatních mluvčích Charty 77.

Jsem si jisti, že setkání Vašich zástupců s Chartou 77 by bylo užitečné. Jistě bude snazší najít k němu příležitost při návštěvě Vaší delegace u nás.

Přeji Vašemu jednání mnoho zdaru
a bratrským pozdravem
Anna Karvanová

X X X X X X X X

Dopis Ivana Lampera ministroví vnitra

Pane ministře!

Obracím se na Vás jako na poslední instanci, které lze předestřít náš problém a žádat od ní jeho nápravu, neboť vaníkl činností orgánů spadajících pod Vaši pravomoc. Nutno říci, že tak činím už dost unaveně a uondané, bez velké víry v porozumění a satisfakci, neboť nižší složky, na které jsem se v průběhu dvou let se svoji stížností obracel a žádal nápravu či alespoň vysvětlení, mi jakoukoli iluzi o možnosti dovolat se spravedlnosti dávno zničily. Píši Vám spíš z principu a taky proto, abych měl jistotu, že jsem nevynechal prostě nic, žádný orgán, instituci či osobu, která mohla uvést věci na pravou míru.

"Nikdo nemá být držěn v nevolnictví." /Mezinár.pakt o obč. a pol. právech, ratifikovaný PS ČSSR v r.1975/.

Na vánoce r. 1981 jsme s manželkou dostali od rodičů dar - zimní zájezd do jugoslávských Alp s cestovní kanceláří Sportturist. I když jsme měli ještě čerstvou zkušenost z léta 1981, kdy nám byla snemožněně společná dovolená v NSR /neboť "ze státního zájmu" mi byl výjezd do této země zakázán a jela jen žena/, odvážili jsme se podat si žádost o povolení cesty. Vycházeli jsme jednak z předpokladu že socialistická Jugoslávie je z hlediska oněch "povolovacích" institucí snad méně "riziková" než kapitalistická Spolková republika Německo /absurdnost těchto měřítek je nabíledni, leč každý občan ČSSR, pokud cestuje, se této stupnici hodnot naučí velmi rychle/, a jednak z naivních zbytků zcela už u nás zasypaného a zapomenutého přesvědčení, že člověk má právo jezdit si ve volném čase s za své peníze kam chce. Přiznávám, že tohle přesvědčení je v našich poměrech opravdu velmi naivní, na svou sluhu můžu říci jen to, že člověk tyhle svobodomyšlné tendence - zakleté hluboko a pevně ve své přirozenosti - potlačí a zapomíná velmi těžko. A to, že občas mluvíte např. s nezaměstnaným mladíkem z Anglie, který je již druhý měsíc na cestě napříč Evropou /sřejmě proto, aby v cestování zapomněl na svůj těžký úděl, či aby si odpočinul od teroru vlády M.Thacherové, jejinž je zapřísáhlým s hlesným odpůrcem/, aniž by se státní orgány odvážily jakkoli mu zasahovat do tohoto jeho rozhodnutí, aniž by mu jakkoli bránili ve výjezdu do semí soc.tábora, to jen onen proces zapomínání stěžuje a zpomaluje. A tak sřejmě musí přijít lekce, která nás poučí, že v socialismu je všechno jinak. Zde člověk není vydán napospas sám sobě a svým choutkám, které by jej -x a s tím i společnost - mohly zavést na nešť. Stát se k nám nechová mecesky, pečuje o nás a ví sám nejlépe co je dobré. Pro něj, a proto i pro občana.

Opravdu, ještě že máme ony maoutí instituce, které zjišťují dokonce už i to, jestli můžeme jet tam nebo onam. Úředníci těchto institucí totiž ze svých zážhmů vypátrali, že ani má ani ženina cesta do Jugoslávie "není ve státním zájmu", v případě ženy ještě navíc to, že najednou ve státním zájmu není, aby vůbec někam cestovala - tzn. že nemá mít cestovní pas /vše podloženo úhlednými čísly paragrafů/. Nedovedu si ani

představit co by se mohlo stát, kdyby oni úředníci svou práci zanedbali nebo kdyby vůbec neexistovali, a my s manželkou prostě normálně vyjeli do hor, tak, jako - anarchobyticky nikým nekontrolováni - vyjíždějí stovky a tisíce např. levicových studentů ze Záp. Berlína do celé Evropy pouze na občanský průkaz. Jaká nehorázná škoda mohla státu vzniknout! A my vůbec netušili, jak jsme důležití /nebezpeční/.

Takže naše drzá touha strávit společnou dovolenou někde jinde než v Rumunsku či Bulharsku přinesla své ovoce: nejen, že jsme nikam jet nemohli, navíc pro příště ani nebudeme moci někam jet /včetně toho Rumunsku a Bulharska./ Kdo se je vítr sklídí bouři, neříká se to tak? Manželka je žena v domácnosti, já v té době pracoval u Čs.spojů. Bylo nám 22 a 23 let. Poděšeli lidé, které - tak jako tolik jiných - nutno držet v ohradě.

Dál to byla otázka rutinního postupu. Psali jsme odvolání, přicházely standardní odpovědi, podle nichž je všechno v pořádku a naprosto oprávněné. Žádali jsme alespoň v osvětlení proč a jak ohrožuje naše cestování státní zájem. To nám však nevysvětlil nikdo, až nakonec udělala těmhle tahancím konec Generální prokuratura ČSSR svým opravdu kuriozním sdělením. Podle GP ČSSR totiž, jsou sice příslušné orgány samozřejmě povinny své kroky zdůvodnit, nad touto povinností stojí však ještě jedna - "služebně" vyšší povinnost: dodržet mlčení, jedná-li se o věc spadající pod státní tajemství. Kruh se tedy uzavřel. Nemůžeme nikam cestovat, protože to není ve státním zájmu. Proč to není ve státním zájmu, to se nikdy nedovíme, protože to je státní tajemství. Není té státnosti trochu moc kolem dvou lidí, kteří chtějí pouze lyžovat v Jugoslávii?

Teď by bylo asi nejvhodnější místo rozebrat fatální termín "státní zájem". Udělal to však, a daleko kvalifikovaněji než bych svedl já, MUDr. Placák, který Vám nedávno psal dopis o tomtož problému. Naprosto s ním souhlasím v tom, že - tak jako on - ani já ani má žena nepodíkáme a nehodláme podnikat cesty do zahraničí ve státním zájmu, od toho jsou opravdu jiné instituce a jiní lidé, pracující v nich. Naše cestování /dokud ještě bylo možné/ se vždy vešlo do rubriky "soukromá turistika" a my opravdu nemáme zájem na tom cokoli měnit, cestovat v jiném zájmu než svém vlastním. Vaše orgány jsou však pochopitelně silnější než my a mohou nám tuhle nevinnou zábavu zakázat kdy se jim slibí, beze slova vysvětlení. Myslím, že termín "svévola" je pro takový postup přesný a vystiňující.

Všech kole nás učí a v novinách neustále připomínají, že náš společenský řád je ten nejpokrokovější, ten nejvšednější na světě; ten, který poprvé v dějinách zabezpečil opravdu celkový rozvoj člověka. Že naše skutečnost je je na rozdíl od té kapitalistické prochnutá nadšením, veselá a perspektivní, Západní společnost je nám líčena jako prohnitá, nešťastná a degenerující. Neříkám, že to nemůže být pravda, neměl jsem však možnost ověřit si podobná tvrzení na vlastní oči, neboť mě nikdo nikdy na Západ nepustil. V případě, že to pravda je, si ale nedovedu vysvětlit problémy a byrokratická omezení, na která narazí průměrný občan ČSSR, pokud chce tu upadající a sápudivou společnost navštívit. Že by to stát chtěl ušetřit zdrcující podívané?

To se nezdá pravděpodobné. Pro tento strach dovolit lidem vlastní poznání více mluví oficiálně sice nikdy nepřiznaná, ale jistě značná /i když ústním podáním určitě zveličovaná/ emigrace. To lépe zdůvodňuje neochotu státních orgánů umožňovat čs.občanům strávit dovolenou v kapitalistických zemích, neboť spousta lidí po spatření té degenerující a upadkové společnosti - paradoxně a jakoby masochysticky - neodolá a do své vlasti se nevrátí, i když se tím odsuzují k bolestnému odtržení od svých rodin a přátel, protože za stávajících poměrů je možnost návštěvy velmi zkomplikovaná až znemožněná.

Nejsem přítelem emigrace /a mimochodem ani násilného vyhánění lidí

do ciziny/, ale dovedu si představit ono pomyslné závaží, jehož mističky se neustále vychylují, až nakonec člověk dospěje k onomu v našich podmínkách určitě nelehkému rozhodnutí: opustit a nevrátit se do své země. A nikoli nepodstatným závažím na té mističce jsou dle mého názoru i situace, jako je tato, kdy člověk, v ponižující roli žadatele o něco - jinde naprosto samozřejmého, musí strpět, aby mu neznámí a anonymní byrokraté čmouchali v životě, "kádrovali" ho podle svých tajných a tajemných papírů a nakonec mu bez oholků, jako malému dítěti, zakazovali volně se pohybovat mimo vymezené hranice. Chápu, že hodně lidí potom využije možnost cítit se jako svéprávné lidské bytosti a - když se tam dostane - na Západě zůstává /o správnosti či iluzornosti tohoto pocitu tento dopis pojednávat nechce/ - svůj postoj k emigraci Vám naznačuji výše.

Řešit emigrační problém administrativními zásahy, které většině lidí znemožní cestovat buď vůbec, anebo společně s dětmi a s manželkou je totéž, jako např. snažit se přesvědčit nájemníky nějakého domu o tom, že jejich /podle jejich názoru vlhké a chátrající/ obydlí je krásné tím, že jim prostě zakážeme ono obydlí opouštět. Dům zůstane vlhký a bude chátrat dál a právě tak nájemníci budou dál toužit jej opustit, i když z přinucení nebo z nutnosti zůstanou. A přitom stačí jen málo - místo hlídačů, kteří hlídají jestli lidé dům neopouštějí, jej spříjemnit, opravit, natřít veselou barvou....

A potom by šlo i to, aby lidé volně vycházeli na procházku či kankoli, do příjemného bytu se jistě vrátí každý s radí.

Odpusťte mi malou parabelu, že spříjemňování společného obydlí není jen Vaše věc, ale je to věc nás všech. Tenhle dopis je také svého druhu snaha to obydlí zlepšit. Nerad bych, abyste jej chápal jako stížnost výlučně na můj osobní případ, i když částečně je tak motivován. Vím totiž /a kdo by u nás nevěděl/, že se zde dějí události, proti nimž je odebrání cestovního pasu vyslovenou maličkostí, nestojící za řeč. Předpokládám však, že o těchto velkých problémech a velkých křivdách jste také průběžně informován, a dále si dovoluji mít ten názor, že svoboda pohybu není maličkost mezi svobodami, a že máme právo a povinnost se této svobody domáhat, je-li nám bezdůvodně a svévolně odírána.

Náš případ není jediný, o kterém vím. Jen v našem relativně blízkém okolí se těchto šokujících "odpovědí" úřadů na drzost zažádat si o společnou dovolenou jinde než v BDR, RSR a NDR /PLR a rovněž SSSR nejmenuji, neboť ani do těchto zemí se nedá jezdit naprosto volně/ vyskytlo hned několik.

I při značné opatrnosti ve výpočtech z toho pak vychází úctyhodný celostátní průměr, bez záruky samozřejmě, protože oficiální statistiky nemám volně k nahlédnutí. Ani má takto podobně postižení přátelé, ani já s mou ženou nechceme - už potřetí opakují - emigrovat. Ale rozhodně nechceme být objektem svévolného šikanování a omezování - ani co se týče toho kam, ským a proč budeme cestovat na dovolenou po celoroční práci.

Protože jsem nevěděl, jak jinak vyjádřit svůj postoj ke státní politice v této oblasti, rozhodl jsem se minulý rok dobrovolně vrátit cestovní pas, který nechal mít do té doby, než jej budoucími mít všichni, kterým je dosud bezdůvodně odírána. Mé ženě však byl pas odebrán nedobrovolně. Kromě jedné jediné cesty do NSR jej využívala výhradně k prázdninovým cestám do NSR, kde jí přímořské klima způsobovalo alespon částečně a krátkodobé zlepšení zdravotního stavu. /Manželka prodělala před několika lety těžkou virovou chorobu, kterou se lékařům nepodařilo přesně diagnostikovat. Zánamý o tom leží ve Vojvodské nemocnici o Czestochowé, kde se žena léčila, neboť nebyla schopna převozu do ČSSR./ Mám za to, že cesta nemocné ženy k Černému moři nemůže ohrozit žádný myslitelný zájem žádného myslitelného státu na celém světě. Bohužel šs.orgány jsou vytrvale jiného mínění, a odírají manželce dokonce i přílohu k občan.příkazu,

určenou pouze k cestě do Rumunska - "ze státního zájmu". Jakého?

Pane ministře, žádám Vás, aby případ mé ženy /resp. případy všech podobně postižených/ byl přešetřen a byla zjednána náprava těchto nespravedlivých a nepodložených rozhodnutí, či aby alespoň byly spřístupněny důvody, které k postihu vedly.

Ivan Lamper
Chorvatská 4 - P r a h a

X X X X X X X X X X

IVAN JIROUS
NVÚ MS
PS 1/15
507 11 VALDICE
manžel

JULIANA JIROUSOVÁ
508 67 STARÁ ŘÍSE

manželce

Milá Juliánko,
ještě milejší než jindy, tak je den po návštěvě, včera jsem se ořil vy-
ždímanej jako hadr, jako po nějaký těžký šichtě. A při tom mám ze sebe
neuspokojivej pocit, nejen že jsem Ti nedal nějakou sílu jak jsem si
boval, ale choval jsem se zase přitrouble. Necítím se, že bych se to
mohl, tentokrát mě přítomnost třetí osoby nějak ochromovala, neřekl jsem
Ti vlastně nic. Jak jsem pak zjistil, na puše mi vyrazil při návštěvě
oper, ale to mohlo bejt už při tom dlouhým čekání, kdy jsem se o Vás bál.
Je mi líto, jestli jsem Tě nějak zklamal, ale přes to, pak s návštěvou
jsem tentokrát spokojen nesrovnatelně víc než jindy. Z Vás mám velikou
a hlubokou radost. Holčičky se mi moc líbily, připadají mi takový psychi-
cky zdřevě /fyzicky taky, to je samozřejmý/; jak se k Tobě Marta tulila,
mě moc dojímalo. Už jsem Ti to psal několikrát, ale nestačím opekovat,
jak v Tobě miluju právě tu "skutečnější" Juliánku, abych použil Tvého ter-
mínu, totiž tu matku. Že jim v té velké kleci - světě děláš bidýlko, na
kterým ta ptáčátka můžou bezpečně sedět. Jestli ta sama máš nějakej špat-
nej pocit z toho, žeš mi toho málo řekla, myslím, že u Tebe platí stejný
důvod jako u mne, vůbec se proto na Tebe nemrzím. Ostatně žva nivější z
nás dvou /nebo přesněji řečeno žvanivý, ten komparativ není na místě, ty
žvanivá nejseš vůbec/ jsem já, a když jsem selhal, co bych mohl chtít od
Tebe? Jedině adekvátní k tomu, co teď cítím, by byla nějaká pěkná básnič-
ka, pochybuju, že se mi jí podaří napsat. Na nebi vidím lehounce rýžovou
oblohu, posílám Ti po ní něžný pozdrav jako ten Máchův smutný vězeň.
Až na to, že nejsem smutný, spíš radostně usebraný. Jsem vášněný Bohu ze
to, že mám ve Vás třech možnost smysluplného zakončení ve světě. A dá-li
Báh, prožijeme spolu ještě radostná léta, která přikrejou to špatný z to-
ho, co prožíváš teď. I když ne všechna na tom je špatný, ten Montesquie
kterýho cituješ, mě věru rozesmál.

Po praktický stránce jsem Ti zapomněl říct, že kdyby se náhodou něk-
dy u Tebe objevil kdokoliv, kdo by tvrdil, že má ode mne nějaký vzkaz
pro Tebe odtud nebo podobně, i kdyžby znal o mě nějaké podrobnosti, nikomu
nevěř. Není samozřejmě problém zjistit si adresu tady, a sedí tady po-
chopitelně i spousta podvodníků a vůbec lidí schopných všeha. Tak na to
pamatuj - pletí to neprosto bez vyjimky. Zrovna po návštěvě jsem se do-
zvěděl takový případ, jak k manželce jednoho vězně, co je tady, takhle
někdo přišel - vzhledem k zastrčenosti našeho bydliště to není tolik
pravděpodobný, ale neš.

Připomínám do balíčku - kromě cigaret: nějaký mejálo, raději dvě,
2x šlietky, 2x bavlněné ponožky /škrtnuto cenzorem/, známky, 2 nápině do
čínský propisovačky, to jsem Ti neřikal. Asi jsem něco zapomněl, ale nějak

se mi nechce myslet utilitárně. Za tu chvíli co píšu, se obloha změnila ve tmavě šedomodrou; sedím u stolu přímo u okna, i u okna mám postel, skoro celou dobu, co jsem tady, čistej vzduch je asi jediná věc, za kterou jsem tady ochoten bojovat. Jinak říju zakuklenej v cistič, z kterýj jak zjišťuju, se mi nepodařilo vylézt ani tvář v tvář Tobě. Má lásko, tu nevypotřebovanou něhu v sobě střádám, abych Tě s ní zahrnul později; tak aspoň doufám.

Tak pokračuju v říkance, s předchozími dvěma verši dělají sloku: "V studni je zima a mokry zdi, tam žádný strašidlo nahníždí. Neboj se, Marto, neměj strach, sňžeme zlobit v postýlkách" Pokračování přáště.

Dneska se budu snažit pomodlit za dědečka, rozhodně ho ode mne nezapomen pozdravovat, že na něho myslím a přeju mu uzdravení.

Julianko, miluju Tě a líbám, holčičkám přeju na dálku dobrou noc, počítám, že teď mají právě dobu večerníčkého řádění. Řekni jim, že se tatínkovi moc líbily.

Líbá Tě Tvůj Martin

Valdice 18. září 1983

Dopis č. 40

X X X X X X X X X

O L I T V Ě

Sestavila Marie-Therése Huerre, spolupracovnice komise Justice et Paix.

Několik základních údajů:

Povrch: 65 200 km²

Obyvatelstva: 3 399 000 obyvatel, z toho 80% Litevců

Hlavní město: Vilno

Emigrace: přibližně 1 milion /zejm. USA, Kanada, Austrálie/

1251 - Mindaugas I. litevským králem

1386 - Velkokníže Jagello králem Polska a Litvy

1795 - Třetí dělení Polska. Litva rozdělena mezi Rusko a Prusko.

1918 - Vyhlášení nezávislosti Litvy

1940 - První sovětská okupace. Litva se stává sovětskou republikou

1941 - Opětovně dobytá Němci

1944 - Druhá sovětská okupace. Viny deportací. 30% obyvatelstva zahynulo.

Kdo jsou Litevci? Co je to Litva?

Litva - nejvýznamější ze třech baltických zemí, se rozkládá na břehu Baltického moře na severovýchod od Polska. Její obyvatelstvo /3 399 000 v r. 1979/ se skládá z velké většiny z Litevců /80%/, zbytek se dělí mezi Rusy /8,9%/, Poláky /7,3%/, Bělorusy, Ukrajince a Židy. Litevská skupina je proto tak početná, protože se odmítá vystěhovat do jiných socialistických republik. Hlavním městem je Vilno /503 000 obyv./ . Jediným obchodním přístavem je Klaipėda, dříve známá pod německým Wemel.

Povrch je málo zviněný /nejvyšší bod 294 m/ a půda je dosti chudá, jen s obtížemi zemědělsky kultivovatelná. Zemí pokrývají četná jezera a lesy.

Hospodářská činnost se zaměřuje na zemědělství s převahou chovatelství /prasata, hovězí dobytek, drůbež/. Průměrným typem osídlení je usedlost o samotě. V současné době se rozvíjí lehký průmysl, potravinářství, což spolu s kolektivizací vyvíjí tlak směrem k urbanizaci.

Litevský jazyk nepatří k jazykům slovanským, ale spolu s lotyšštinou tvoří nezávislou větev indoevropských jazyků na stejné úrovni jako jazyky keltské, germánské, románské, slovanské etc. Píše se latinskou abec-

dou.

Velmi silné litevské národní cítění vděčí za svoji vitalitu zčásti náboženskému společenství /75% Litevců se považuje za katolíky/, zčásti společenství historickému.

Dějiny:

První známý litevský kníže Mindaugas, konvertoval ke křesťanství r. 1251. Unikl tak křížové výpravě německých rytířů a zastavil jejich expanzi na východ. Papež Innocenc 1V mu přiznává královskou korunu a Mindaugas zakládá první litevský stát, jenž byl svého času jedním z nejmočnějších ve Východní Evropě. R.1386 se žení velkokníže Jagello s královnou Jadvigou Polskou a tak začíná osudové společenství těchto dvou zemí. Polsko - Litva se stává velmocí, která sahá od Baltiku k Černému moři a za Dněpr, hranice Litvy probíhá 140 km od Moskvy.

O století později se sráží s tureckou expanzí a od r. 1530 se zapojuje do bojů reformace a protireformací.

anexe:

V 17 stol. byl Baltik "švédským mořem", ale po vítězství Petra Velikého nad Karlem XII se baltickou velmocí stává Rusko a okupuje Estonsko a Lotyšsko. Litva, která si tehdy zachovala nezávislost, sdílí později osud Polska a je při třetím dělení anektována carskou Říší. Následuje intenzivní rusifikace, jak v oblasti politiky tak i náboženství. Je dokonce skázáno používat latinskou abecedu, normální litevské písmo. Silou je rozdrceno několik povstání, a "disidenti" jsou masově deportováni /1830 - 1863 - 1905/.

Nezávislost:

Na konci I světové války, když Rusko a Německo byly poraženy; 16. února 1918 Litva vyhlásila samostatnost. Rusko ve smlouvě brest-litevské /na jaře 1918/ se vzdalo všech suverénních práv nad baltickými zeměmi. Vzdor tomu vtrhla v lednu 1918 Rudá armáda na Litvu a ustavila tam komunistickou vládu. Ale 12.ledna 1920 podepsal Lenin s Litvou mír. Sovětako-litevský pakt o neutočení, podepsaný 1926 uznává hranice baltických států a obě strany se vzdávají použití agrese. Avšak 23. srpna 1939 byl podepsán pakt o neutočení mezi Německem a SSSR, jehož tajné dodatky stanovily rozdělení zon vlivu, dle nichž byly baltické státy vydány SSSR. 15.června 1940 obsadila sovětská vojska důležité litevská města.

Druhá světová válka:

Správy země se chopila tzv. lidová vláda a místní komunistická strana. Po uvěznění opozice a podezřelých se konaly volby do "lidového" sněmu, který pro zemi požadoval privilegia přijetí do svazku SSSR - žádost byla vyslyšena Nejvyšším sovětem 3.srpna 1940. To byl počátek sovětizace a deportací na Sibiř, které se týkaly desetitisíců lidí. Hitlerovský útok z 22.června 1941 způsobil, že země byla vydána správě nacistické policie, zatímco politického vedení země se chopil odboj. Obětí nacismu se staly tisíce Litevců a 200 000 Židů.

Pod Sovětským jhem:

Po znovudobytí sověty /24.října 1944/ byly ještě deportovány desetitisíce Litevců k vůli "ideologické opozici" nebo kvůli partyzánskému boji proti režimu. Boj 50 000 partyzánů, ukrytých v lesích trval až do roku 1948.

V době násilné kolektivizace půdy následovaly r.1949 nové vlny deportací. Odhaduje se, že Litva ztratila 30% své populace v důsledku nacistických a sovětských perzekucí.

Ačkoliv sovětská ústava z r.1977 zaručuje právo na odlišení od Svazu /81.72/, veškerý nacionalismus je považován za symptom "buržoázních přežitků". Litva ostatně představuje pro SSSR důležitou oblast, ať již

z důvodů strategického zájmu /100 km baltského pobřeží/, nebo pro svoji ekonomickou aktivitu. Proto se SSSR snaží země rusifikovat a vyžaduje znalost ruštiny i pro profesionální místa nízké odbornosti; dokonce řidič nákladního auta je povinen mluvit rusky. Výuka ruštiny je ovšem na litevských školách /kde je normálním vyučovacím jazykem litevština/ povinná od prvního ročníku.

To ovšem Litevcům nezabránilo, aby nezůstali velmi přimknuti ke svým národním hodnotám obzvláště k náboženství, ke katolicismu; je tu 70-80% praktikujících katolíků vzhledem k perzekucím a všem překážkám, které sověti vytvářejí. Hlásit se ke katolicismu znamená přihlásit se k litevskému národu.

Situace katolické církve

Litva se dělí na šest diecézí. Až do roku 1982 bylo povoleno vykonávat svůj úřad jen dvěma biskupům, ostatní byli uvězněni, nebo ve vyhnanství. V červenci 1982 úřady souhlasily s nominací dvou administrátorských diecézí Janem Pavlem II. Pátý biskup, vilenský, žije v domácím vězení. Četní kněží byli uvězněni nebo deportováni, jejich počet se snižuje.

Ze čtyř existujících seminářů je jen jednomu povoleno přijímat studenty a nábor je pod tvrdou kontrolou KGB, která se pokouší dosáhnout souhlasu uchazečů se spoluprací, což proponuje jako nezbytnou podmínku vstupu na seminář. Od roku 1972 pracuje tajný korespondenční seminář, ale takto vzdělení kněží narážejí u úřadů na veliké potíže ohledně možnosti registrace jako kněz. Dokument z 18.4.1979 adresovaný UNESCO popisuje diskriminaci, jejichž obětí jsou katolické děti. Např. náboženská výuka je zakázána. Děti, které se hlásí ke katolicismu jsou obětmi represí na školách, což se projevuje na jejich školních výsledcích. Vyšší studia jsou jim zakázána.

Dynamismus katolické církve

Přestože byly zničený mnohé křížové cesty, tradiční procesí byla zakázána, četné kostely uzavřeny a církev je vystavena všemu možnému nátlaku, nepodléhá v to četná uvěznění a deportace, nic nemohlo církvi zabránit v životu a dokonce ve skutečné obnově, kterou prodělavá od let 1964-65. V této době nabyli kněží znovu odvahy a začali vyučovat katechismus ve skupinách dětí, jejich kázání povzbuzovala věřící k překonání strachu.

R.1968 proběhla mezi kněžstvem diskuse o metodách, jak vzdorovat libovůli vlády. Tak také P.Vladas Slevas a P.Alfonas Kridotkas zaslali každý v srpnu 1968 protest na Radu náboženské záležitosti SSSR proti diskriminaci církve. Oba kněží byli pokáráni a přeloženi na jiné farnosti.

31.prosince 1968 žádala petice podepsaná 63 kněžími, aby sovětská vláda přestala omezovat nábor uchazečů na semináři v Kaunasu, dva jiní kněží měli odvahu odeslat ve stejném smyslu žádost na Radu ministrů SSSR. Byl jim odebrán státní souhlas a museli si hledat jinou práci. Avšak represe proti kněžím místo, aby zastavila náboženské hnutí, jenom mu dávala odvalu.

R.1969 požadovali kněží třech diecézí u různých úřadů svobodu pro církev. Četní kněží byli uvězněni a odsouzeni protože vyučovali děti katechismu. Koncem roku 1971 se obrátilo 17 054 katolíků na Brežněva a prohlásilo mimo jiné toto: "Katoličtí Litevci nemají ani katechismus, ani modlitební knížky, ani časopisy, ani literaturu. Děti věřících rodičů musí chodit do ateistických škol. Každoročně je vysvěceno 4-6 seminářistů, zatímco za stejnou dobu zemře 20-30 kněží. Kněží jsou uvěznováni jednoduše z toho důvodu, že se odváží na žádost rodičů vyučovat pravdu ve víře. Jsou postihováni sankcemi za to, že děti chtějí misionářovat při mši a účastnit se procesí. Dva biskupové byli bez soudu

odsouzení na deset let vyhnanství..."

Důležitou událostí bylo první číslo /r. 1972/ Kroniky litevské katolické církve, která vzhledem k nesčetným potížím a níže je spojeno redigování, tisk a rozšiřování ilegální revue na Litvě a v zahraničí, vychází dodnes v rytmu 4-5 čísel ročně. Jeden ze čtenářů např. píše: "Kronika katolické církve obsahuje již deset let pronásledování, jemuž je církev vystavena, diskriminací věřících, potlačování národní kultury, porušování lidských práv, omezování svobody svědomí a ostatní podobné skutečnosti."

Díky Kronice se dostává podpory tomu, kdo se stává obětí nespravedlnosti, jeho případ neprojde nepozorovaně, je pobízen k tomu, aby se bránil a domáhal svého práva. Fakta, která by režim chtěl držet v tajnosti se dostanou za hranice a zahraniční rozhlasové stanice mohou rozšiřovat informace, jež jsou na Litvě náruživě poslouchány.

Asi povzbuzení skutečností, že nejsou sami, násobí Litevci petice, dopisy velmi rozmanité stížnosti, 150 000 podpisů za obnovení jednoho kostela, 46 venovaná se dožaduje toho, aby mohli v klidu opravit svou kapli, 148 000 podpisů na protestu poslaném do Moskvy lonakého roku, 18 741 podpisů na protestu proti útokům, jímž jsou vystaveni mladí věřící, stížnosti prokurátorovi, dopis na ministerstvo komunikací, protože doporučené dopisy do ciziny nedocházejí na místo určení, atd...

V současné době vychází asi 15 samizdatových periodik, mezi nimiž Ausra - Jitřenka, která navazuje na tradice, jež sahají do roku 1883! Ale Kronika byla první a zůstává nejdůležitější, přestože KGB se pokusila zastavit její vydávání všemi prostředky - vězněním, deportacemi atd.

Na Litvě byla církev, tak jako v Polsku, vždy velmi blízká lidovým vrstvám, národní citění se vyjadřuje náboženstvím a neopék.

Tak např. r. 1972 se Roman Kalante, mladý student, člen Komsomolu, kterého však přitahoval seminář, upálil v Kaunasu za svobodu své země. Jeho pohřeb se stal dějištěm velkých manifestací, které pokračovaly i potom.

30. července 1975 byla v Helsinkách zahájena konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Závěrečný akt je ostatně všeobecně znám. Tento akt zavazuje signatářské státy - tedy i SSSR - aby dodržovaly lidská práva. Koncem roku 1976 se ustavila litevská skupina pro dohlížení nad dodržováním helsinské smlouvy a ihned byla těžce postižena. Naposledy byl 24. listopadu zabit /1982/ P. Bronius Laurivicius, člen skupiny od roku 1979, nákladním autem, které do něj umyšleně vrazilo, když přecházel ulici. Jiný člen skupiny Mėcislovas Jurevičius byl zatčen 25. března 1981, souzen z "náboženských důvodů" a odsouzen ke třem letům nucených prací v tábore s přísným režimem. Balis Gajauskas, který se stal letošního února předmětem nálehavé výzvy, byl zakládajícím členem skupiny: byl zatčen r. 1978 a odsouzen k 15 letům nucených prací.

Existuje ještě další skupina sebeobrany: litevská církev vytvořila r. 1978 katolický výbor pro obranu práv věřících. Skládal se tehdy z 5 kněží, později ze 6. Statut Výboru předvídal bezprostřední nahrazení každého uvězněného člena. Jeho účelem je "získat pro katolíky stejná práva, jako mají ateisté."

Výbor publikuje dokumenty, z nichž první byl dopis Janu Pavlu II. Druhým dokumentem byl dopis Radě pro náboženské záležitosti SSSR, který žádal návrat k plnému výkonu jejich funkcí pro dva int. ernované biskupy. V září 1979 byl adresován dokument Spojeným národům, týkající se situace litevských dětí. Jiné dopisy protestují proti internacím, věznění a procesům.

Ve svém 51. čísle z 19. 3. 1982 se pokouší Kronika lit. kat. církve udělat bilancí litevských bojů za svobodu a dochází k závěru, že vzhledem k obtížnosti situace jsou výsledky pozoruhodné. Podařilo se dosáhnout zvýšení počtu seminaristů, katechismus se nyní vyučuje otevřeně, děti mohou zpívat na chóru, počet mladých lidí v kostele se zvyšuje, v kon-

trastu a ortodoxní ruskou církví se katolická duchovně obrozuje. lze připojit, že i na úrovni biskupů byl zaznamenán malý pokrok, neboť vláda souhlasila s uznáním nomínace Msgr. Sladkeviciuse, jmenovaného Píem XII. a drženího v domácí vězení od r. 1959. Kronika připisuje tyto výsledky bojům a obětím tolika křesťanů, ale soudí že by jich nebylo dosaženo, kdyby nebylo významné vnější podpory ze Západu. Vyjadřuje vděčnost všem, kdo zveřejňovali informace o strádání litevských katolíků a modlili se za ně.

Na závěr výňatek z dopisu Felivase Rocellunase 53letého učitele, r. 1981 odsouzeného k 6letým nuceným pracím a 5letým deportace za protisovětskou propagandu a agitaci: "...Mám dosti sil k překonání této zkoušky. Vše je určeno vnitřním světem. Jsem svobozen v pravdě! Odnesl jsem si svoji Vlast v mém srdci... Neboť v pravdě je světlo vítězem nad Temnotami."